

Nr 117.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående understöd åt löjtnanten H. A. L. Palmblads änka Gudrun Maria Palmblad, född de Neergaard; given Stockholms slott den 22 februari 1935.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ivar Vennerström.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 22 februari 1935.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Departementschefen, statsrådet Vennerström anför:

Uti en till Kungl. Maj:t ställd, av flygstyrelsen överlämnad skrift, dagtecknad den 22 januari 1934, har löjtnanten vid flygvapnet Helge Alfred Louis Palmblads änka Gudrun Maria Palmblad, född de Neergaard, anhållit, att hon och makarnas minderåriga barn Marianne Gudrun Helga Sofia och Bertil Helge Karl-Johan måtte, utöver dem tillkommande pension m. m. från arméns nya änke- och pupillkassa samt livräntor från riksförsäkringsanstalten, komma i åtnjutande av pensionstillägg.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att löjtnanten Palmblad avlidit till följd av olycksfall under flygtjänstgöring den 8 juni 1933, att änkan Palmblad

Bihang till riksdagens protokoll 1935. 1 saml. Nr 117.

är född den 10 mars 1901, att makarna Palmblads barn äro födda: dottern den 22 februari 1928 och sonen den 21 mars 1929, att änkan Palmblad jämlikt för henne utfärdad läkarintyg lider av allmän klenhet och på grund härav har nedsatt arbetsförmåga, samt att bouppteckningen efter löjtnanten Palmblad utvisar en brist av 3,901 kronor 60 öre.

Flygstyrelsen har i avgivet yttrande den 6 februari 1934 anført.

Av handlingarna inhämtades, att sökanden åtnjöte från arméns pensionskassa en årlig pension av 400 kronor samt årligt pupilltillägg av 140 kronor för vardera av makarnas båda barn, så länge de vore omyndiga, ävensom dyrtidstillägg, och från riksförsäkringsanstalten livränta av 750 kronor för år ävensom livränta med 500 kronor för vardera barnet, dock med avdrag motsvarande beloppet av sagda dyrtidstillägg, intill dess barnet fyllt 16 år. Pension, pupilltillägg och livränta uppginge sammanlagt till 2,430 kronor för år, varav komme på änkan 1,150 och på vardera barnet 640 kronor.

Riksdagen hade i ett flertal fall beviljat pensionstillägg åt änkor efter vid flygolyckor omkomna officerare. Vid utmätande av storleken av den sammanlagda pensionen hade därvid tillämpats den regeln, att den avlidnes änka skulle komma i åtnjutande av en årlig livränta till belopp av 1,500 kronor, så länge hon levde ogift. Härå hade dyrtidstillägg utgått. Enligt vad flygstyrelsen inhämtat, hade statskontoret i utlåtande den 27 maj 1931 angående beredande av tilläggspension åt avlidne löjtnanten H. A. L. Sandegårds änka och son tillstyrkt företagande av en ny utredning rörande vilka förmåner, som borde tillkomma efterlevande efter vid flygtjänstgöring omkomna, därvid statskontoret dels framhållit, att ändrade förhållanden i så måtto inträtt, att officersänka dåmera kunde erhålla livränta från riksförsäkringsanstalten, dels ock uttalat, att en dylik förnyad utredning givetvis borde avse efterlevande efter ej endast officerare utan även underofficerare och manskap. Flygstyrelsen anslöte sig till vad statskontoret sålunda anført. Svårigheten att, i avsaknad på den utredning, varom ovan talats, verkställa en bedömning av vad i särskilda fall kunde anses skäligt, berodde därpå, att jämförelse skulle göras mellan tidigare beviljade understöd, varå dyrtidstillägg beräknades, och nu utgående förmåner, vilka vore så beräknade, att dyrtidstillägg icke påverkade slutsumman. För undanröjande av denna svårighet syntes det vara mest lämpligt att till norm för änkepensioner efter omkomna flygare lägga ett pensionsbelopp, som förutsattes icke vara förenat med dyrtidstillägg. Detta belopp ansåge flygstyrelsen skäligen böra vara 2,000 kronor. Vad beträffade barnen, syntes någon ökning av utgående understöd icke erforderlig för tiden intill dess de fyllt 16 år. Enär detta inträffade först under åren 1944 och 1945, syntes frågan utan olägenhet tills vidare kunna anstå. I anslutning härtill och med åberopande av de av sökanden anförda skälen tillstyrkte flygstyrelsen, att åt henne hos riksdagen utverkades en tilläggspension av 850 kronor, varå dyrtidstillägg ej skulle beräknas, att utöver de henne nu tillkommande förmåner utgå från allmänna indragningsstaten, räknat från och med den 9 juni 1933, så länge hon levde ogift.

Statskontoret har den 28 februari 1934 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anført följande.

Pension åt efterlevande till officer å aktiv stat vid armén, som omkommit genom olycka under flygtjänstgöring, hade tidigare av riksdagen beviljats till sådant belopp, att pensionen tillhoppa med vad som till de efterlevande utginge från arméns nya änke- och pupillkassa utgjorde för änka 1,500 kronor årligen och för varje barn under 18 år 300 kronor årligen. Å dylik pension utginge dyrtidstillägg. Sammanlagda pensionsförmånerna för efterlevande till sådan officer utgjorde sålunda för närvarande för ensam änka 1,896 kronor, för änka med ett barn under 18 år 2,304 kronor och för änka med två barn under 18 år

2,748 kronor, allt för år räknat. Barn, som fyllt 18 år, bibehölle pupilltillägg från arméns nya änke- och pupillkassa, 140 kronor för år, jämte dyrtidstillägg, intill dess det uppnått 21 års ålder.

Emellertid hade genom en år 1926 beslutad ändring i 2 § av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete sagda lag blivit tillämplig å officer, som blivit utsatt för flygolycka i tjänsten. I anledning härav bleve omkommen sådan officers änka berättigad till en livränta å 750 kronor årligen och varje barn bekomme livränta å 500 kronor årligen, intill dess det uppnått 16 års ålder. Från dessa livräntor avginge dock ett belopp, motsvarande av statsmedel utbetalt dyrtidstillägg å pensioner från arméns nya änke- och pupillkassa. Ensam änka bekomme på så sätt pension å 400 kronor och pensionsförhöjning å 100 kronor från arméns nya änke- och pupillkassa samt från riksförsäkringsanstalten livränta å 750 kronor eller sålunda tillhoppa 1,250 kronor. Till änka med ett barn under 16 år utginge därjämte pupilltillägg från arméns nya änke- och pupillkassa, 140 kronor, och livränta från riksförsäkringsanstalten, 500 kronor. Hon erhöle sålunda tillhoppa 1,890 kronor årligen. Änka med två barn under 16 år bekomme ytterligare 640 kronor, eller sålunda sammanlagt 2,530 kronor årligen. Nyssnämnda pupilltillägg utginge ända till dess barnet uppnått 21 års ålder.

Vid en jämförelse mellan vad som utginge till arméflygares änka på grund av riksdagsbeslut, som ovan nämnts, och summan av henne tillkommande förmåner i form av änkepension, pupilltillägg och livränta, funne man, att de av riksdagen beviljade pensionerna ställde sig fördelaktigare. Skillnaden utgjorde för ensam änka (1,884 — 1,250 =) 634 kronor, för änka med ett barn under 16 år (2,304 — 1,890 =) 414 kronor och för änka med två barn under 16 år (2,748 — 2,530 =) 218 kronor, allt för år räknat. För änka med ett barn i åldern 16—18 år utgjorde minskningen (2,304 — 1,390 =) 914 kronor och för änka med två barn i samma ålder (2,748 — 1,530 =) 1,218 kronor.

Då pension åt efterlevande till genom flygolycka omkommen officer icke syntes böra tillmätas enligt oförmånligare grunder efter det möjligheten att erhålla livränta inträtt än tidigare ägt rum, ansåge statskontoret i likhet med flygstyrelsen, att i dylikt fall något tillägg till de på grund av författningar utgående förmånerna borde hos riksdagen utverkas.

När det därefter gällde att bestämma beloppet av sådant tilläggsunderstöd, framträdde vissa svårigheter på grund därav, att de i författning medgivna förmånerna utginge efter olikartade grunder. Statskontoret funne sig därför böra biträda flygstyrelsens förslag, att tillägget bestämdes till visst belopp, å vilket dyrtidstillägg ej finge utgå. Storleken av sagda belopp syntes böra beräknas med hänsyn till skillnaden mellan de pensionsförmåner änka efter förolyckad flygofficer erhöle på grund av äldre beslut och de, som tillkomme henne enligt nu gällande författningsbestämmelser. Av den lämnade utredningen framginge, att berörda skillnad växlade betydligt med hänsyn till antalet barn och den ålder dessa uppnått. Då emellertid barnpensionerna, där sådana förekomme, utginge endast under en jämförelsevis kort tid, syntes huvudsaklig hänsyn böra tagas till den skillnad i pensionsförmåner, som framträdde beträffande ensam änka. Denna skillnad uppging, såsom nämnts, till 634 kronor. Statskontoret ansåge sig likväl icke böra föreslå, att hela detta belopp beviljades såsom tilläggsunderstöd, utan föreställde sig, att man borde stanna vid en lägre summa, förslagsvis 500 kronor. Denna tilläggs pension syntes böra utgå i samtliga fall, vare sig minderåriga barn vore tillfinnandes eller ej.

Med stöd av vad ovan anförts finge statskontoret förorda, att Kungl. Maj:t i anledning av förevarande ansökning måtte genom proposition föreslå riksdagen medgiva, att änkan Palmblad finge från och med den 1 juli 1933, så länge hon förbleve i sitt nuvarande änkestånd, utöver henne författningsenligt tillkommande pension och livränta, uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension av 500 kronor, varå dyrtidstillägg ej skulle utgå.

Sedan förenämnda yttranden avgivits, har Kungl. Maj:t genom beslut den 15 juni 1934 fastställt ändrade grunder för pensionering av efterlevande till delägare i arméns nya änke- och pupillkassa. Enligt dessa grunder uppbär änkan Palmblad jämte hennes barn från och med den 1 juli 1934 årligen i pension 816 kronor, därav 480 kronor belöper å änkan och 336 kronor å barnen. Från och med den 1 mars 1949, då det äldsta barnet uppnått 21 års ålder, minskas barnpensionen till 240 kronor, och från och med den 1 april 1950, då även det yngsta barnet uppnått nämnda ålder, upphör sistsagda pension att utgå. Under räkenskapsåret 1934/1935 utgår tillfällig pensionsförhöjning med 34 kronor, därav 20 kronor belöper å änkan. Å pension — men däremot icke å pensionsförhöjning — utgår dyrtidstillägg. Från riks försäkringsanstalten uppbär, såsom förut nämnts, änkan Palmblad en årlig livränta av 750 kronor. Ett vart av barnen erhåller en livränta av 500 kronor per år, intill dess det uppnått 16 års ålder. Från dessa livräntor avgår dock ett belopp, motsvarande av statsmedel utbetalt dyrtidstillägg å förenämnda pensioner. Änkan Palmblad uppbär alltså för närvarande i pension, tillfällig pensionsförhöjning och livränta tillhopa 1,250 kronor.

*Departements-
chefen.*

Under återopande av vad sålunda i ärendet förekommit och då löjtnanten Palmblad avlidit under förhållanden likartade med dem, vilka tidigare lett till beviljande av tilläggspensioner åt efterlevande till genom olyckshändelse under flygtjänstgöring omkomna familjeförsörjare, finner jag mig böra tillstyrka, att änkan Palmblad, utöver henne författningsenligt tillkommande pension och livränta, kommer i åtnjutande av understöd från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m., så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd. Gentemot det av statskontoret föreslagna beloppet — 500 kronor för år, varå dyrtidstillägg ej skulle beräknas — har jag icke något att erinra; och torde understödet böra utgå från och med månaden näst efter den, varunder Palmblad omkommit, eller alltså från och med den 1 juli 1933.

I likhet med statskontoret anser jag särskilt understöd icke böra beredas makarna Palmblads barn.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att löjtnanten vid flygvapnet Helge Alfred Louis Palmblads änka Gudrun Maria Palmblad, född de Neergaard, må från och med den 1 juli 1933, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, utöver henne författningsenligt tillkommande pension och livränta, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 500 kronor, varå dyrtidstillägg ej må utgå.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Hans Edsberg.